

Ankara Üniversitesi Açık Ders Notları

FEL 132 Eleştirel Düşünme

9. HAFTA:

İnformel Safsata Türleri (2)

Petito principii (İlkeye geri dönme):

Baştaki savın (iddianın) tekrar geri verilmesiyle bir kısır döngünün oluşturulması.

Örnek: Bir iş görüşmesinde, patron kefil isteyince, ahmet kefil olur diyorsun. Ahmet'in güvenilir birisi olduğunu söyleyip, nereden bildiğiniz sorulunca da, Ahmet'e kendinizin kefil olduğunu söylüyorsunuz.

Non causa pro causa:

Neden olmayanın neden olarak gösterilmesi yoluyla ortaya çıkan safsata türüdür.

Post hoc ergo propter hoc:

Akıl yürütmede bilmediğin bir neden hakkında, neden sonuç bağlantısı kurmaya çalışma.

Örnek: Yağmura duasına çıkıp, yağmur yağınca da, dua ettiğimiz için yağdı demek.

Önce olan her olayın, kendisinden sonrakinin nedeni olarak iddia edilmesi yoluyla kendisini gösterir.

Kumarbaz safsatası:

Defalarca kaybeden birisinin, artık bir sonraki seferde kazanacağını iddia etmesi.

Örnek: On defa yazı tura atıp onunda da yazı geldikten sonra, on birincide tura geleceğini iddia etmek. Her defasında tra gelme yüzdesi eşit olmasına rağmen.

Argumentum ad baculum (Tehdit safsatası):

Bir gücün otoritesine ya da korkusuna dayanarak kişiyi belirli bir argümana yöneltme, belirli bir şekilde düşünmeye sevk etme.

Argumentum ad verecundiam:

Doğrudan otoriteye yönelik bir argümandır.

Örnekler: Newton'n bir dahi olmasından yola çıkarak, söylediği ve yazdığı her şeyin doğru olduğunu savunmak.

Argumentum ad misericordiam (Acıma safsatası):

Karşı tarafta acıma uyandırarak, kişiyi belirli bir şekilde davranma ya da düşünmeye sevk etme.

Örnek: Ödevini yapmayınca, elektrik kesildi demek.

Sınava gelmeyince, trafik sıkıştı, bana hak verin demek.

Dilencilerin aşırı derecede acıma hislerini uyandırarak para istemesi.

Argumentum ad populum:

Genelin önyargılarına bağlı kalarak akıl yürütme. Herhangi bir iddianın doğrulanması için genelin savlarına yönelme.

Savın mantıksal haklılandırılması yerine, genel kanıları gerekçe olarak gösterme.

Argumentum ad lazarum (Yoksulluk safsatası):

Birbirine yakın mevkilerdeki kişilerden birisi yoksul ise, yoksul olanın her durumda daha dürüst olduğu iddia etme. (zengin olanın çabasını yok sayma)

Argumentum ad crumeneam:

Zengin olan kişilerin iddialarına hak verme şeklinde kendisini gösterir.

Örneğin köylerde zengin olan adamın her dediğinin doğru olarak görülme eğilimi.

Ya da zengin olanın işini biliyor, doğru düşünür diye görülmesi.